

Homilie bisschop Van den Hende

Afsluiting bedevaartseizoen, Bedevaartkerk HH. Martelaren van Gorcum, Brielle

10 september 2026

1 Korintiërs 8, 1b-7.10-13

Psalm 139

Lucas 6, 27-38

Broeders en zusters in Christus, we mogen hier vandaag de eucharistie vieren om het bedevaartseizoen van 2026 af te sluiten. En we doen dat opnieuw met het thema van deze bedevaart: In kracht van de Heilige Geest.

In kracht van de Heilige Geest, omdat wij geloven dat op Pinksteren de Heilige Geest aan de Kerk is gegeven, dat de Kerk werd bezielde door Gods Geest om te kunnen geloven, te kunnen hopen en ook werkelijk lief te hebben. Wij kunnen het niet op eigen kracht. We hebben de kracht van de Geest nodig.

Zo is het pinksterfeest dat wij ieder jaar gedenken ook wel een beetje het geboortefeest van de Kerk. De Kerk die al vele eeuwen onderweg is in de kracht van de Geest, de Kerk die al vele eeuwen heiligen in haar midden heeft, en martelaren die met hun eigen leven getuigen dat zij niet zonder de Heilige Geest de Heer kunnen volgen en dienen.

Ook als wij vandaag de HH. martelaren van Gorcum gedenken, gebeurt dat niet alleen vanuit bewondering voor hun getuigenis, maar ook uit dankbaarheid dat Gods Geest steeds opnieuw mensen bezielt om met de Heer te leven en Hem trouw te blijven.

De Kerk gaat door de eeuwen heen: tijden van groei en van neergang, van strijd en van eenheid. In onze tijd is het heel opmerkelijk dat juist weer veel mensen aansluiting willen zoeken bij de Kerk. Veel mensen uit een jonge generatie, maar ook ouderen die uiteindelijk de keuze maken om in geloof te zeggen: ja, ik wil horen bij de Kerk van Christus.

Maar ook dat is niet zonder de Heilige Geest. Want wij mogen geloven dat Gods Geest, die de Kerk leidt en de apostelen bezielde en ook de martelaren kracht en moed gaf, vandaag mensen die nog zoekende zijn als het ware in hun hart aanspreekt om tot geloof te komen na nieuwsgierig zoeken, om tot hoop te komen misschien wel na tijden van moedeloosheid en weinig perspectief, en om werkelijk de liefde van Christus te leren kennen.

Kennis alleen is niet voldoende, zo zegt ons de eerste lezing. Kennis alleen kan tot eigenwaan leiden, want dan ben je zelf weer de specialist die alles weet, alles onthoudt en alles doorziet. Maar waar het gaat om het geloof, hebben wij niet alleen kennis nodig van onszelf, maar ook van wat ons wordt aangereikt in de Schrift en in de Traditie van de Kerk.

Alleen in de kathedraal al zijn op dit moment zo'n zestig mensen als geloofsleerling bezig om met het komende paasfeest in de Kerk te worden opgenomen. En we zien vaak als er een grote groep bijeen is, dat wij al snel zeggen: we zullen hun van alles gaan leren. Dan ligt de nadruk op kennis van het geloof: de Geloofsbelijdenis, de Tien Geboden, het sacramentele leven van de Kerk. Het is ook goed als je het Onze Vader en het Weesgegroet uit het hoofd leert. Kennis, kennis, kennis.

Maar broeders en zusters, bij die kennis is nog iets anders nodig, namelijk dat wij naast alle geloofskennis ook de Heer van het geloof leren kennen. Dat wij naast al die geloofskennis ook de Kerk van de Heer, die de liefde van Christus verkondigt, van binnenuit in ons hart toelaten.

Het was kardinaal Simonis, die hier vaak is geweest en ook graag naar de bedevaart kwam, die als bisschopsmotto de woorden uit het Johannesevangelie had: Ut cognoscant te, woorden uit het Johannes evangelie: Opdat zij U mogen kennen (Johannes 17, 3). God kennen.

En op hetzelfde wapen van de kardinaal stonden het woord van God en het brood van de eucharistie afgebeeld. Want naast de kennis van God die je vergaart door de catechismus, die je misschien kunt instuderen door een gedegen geloofscursus, komen wij tot de waarachtige kennis van God wanneer wij Hem ook zelf leren kennen en toelaten in ons hart.

"Opdat zij U kennen", zo zei kardinaal Simonis de evangelist Johannes na. En dat gebeurt heel bijzonder door het woord van de Schrift te horen en te bewaren, en ook door de eucharistie te vieren en zo onder de indruk te komen van de liefde van Christus, die zijn leven gaf aan het kruis, die gestorven en verrezen is.

Kennis alleen dus, dat is iets wat misschien vooral het verstand raakt. Maar kennis in geloof betekent ook dat ons hart betrokken is bij onze band met de Heer en met de Kerk.

Ik hoop dat veel mensen die zich nu voorbereiden op hun opname in de Kerk dat ook met hoofd én hart zullen doen.

Gisteren was er bij mij nog een jonge man op bezoek, die zijn vader had meegenomen. Die jongen zei: "Ik wil graag met u praten, want ik wil weten bij welke kerk ik moet zijn, zodanig dat ik het ermee eens kan zijn." Weer iets vooral van het hoofd. Ik heb hem gevraagd ook ruimte te geven aan zijn hart.

Want de Kerk is niet alleen bezig met kennis en meningen. De Kerk is op de eerste plaats bezig met de boodschap van Jezus Christus. Dus niet zomaar een mening, maar de Kerk gaat ervan uit dat zij de waarheid heeft ontvangen en doorgeeft. De waarheid en het leven in geloof dat, zoals de Katholieke Kerk zegt, in drie bijzondere banden van eenheid versterkt wordt: de band van de Geloofsbelijdenis, de band van de sacramenten en de liturgie, en de band van het kerkelijk bestuur, de paus en de bisschoppen als opvolgers van de apostelen (Vaticanum II, Lumen Gentium 14).

Vandaag gaat het dus niet zomaar om kennis, maar om de kennis van hoofd én hart, om Jezus werkelijk te leren kennen. En dat betekent dat in het Johannesevangelie kennen niet alleen het kennen van feiten is, maar ten diepste ook werkelijk zien hoe groot de liefde van God voor ons is. Want zozeer heeft God de wereld liefgehad dat Hij zijn eigen Zoon gegeven heeft om ons te verlossen (Johannes 3, 16).

En als we kijken naar de Martelaren van Gorcum, dan zouden zij het alleen met kennis van het verstand niet hebben gered. Ja, ze werden ondervraagd en ze gaven heldere antwoorden, zeker de academici onder hen. Maar ten diepste hebben zij zich op de weg naar de marteldood ook toevertrouwd aan de Heer omdat zij in hun hart kennis hadden van de liefde van Christus.

Wat moet het een troost geweest zijn als je door je bedreigers met harde woorden in de hoek wordt gezet en steeds opnieuw wordt geprobeerd je te overtroeven, dat je dan weet:

maar de Heer kent mijn hart (cf. psalm 139), en in zijn liefde ben ik veilig, wat er ook gebeurt.

En zo, broeders en zusters, is tot geloof komen meer dan kennis van het hoofd, meer dan kennis van feiten, zelfs als die uit de catechismus komen. Het gaat er ook om dat wij als het ware doorgroeien naar een levende band met de Heer, die ons leert wat waarachtige liefde is.

Daarom zegt Paulus ook: het is de liefde die opbouwt, het is niet de kennis alleen, maar de liefde.

En Paulus heeft dat zelf ondervonden. Als vervolger van de Heer en van de christenen jaagt hij hen over de kling en is daar zelfs trots op. Dan wordt hij door de Heer aangesproken (Handelingen 9, 4-5) en niet als zondaar weggezet, maar als geroepene door Gods barmhartig hersteld. Hij mag weer rechtop staan, gedoopt worden en de Heer leren kennen. Niet alleen met zijn verstand, maar ook met zijn hart. Hij mag zich aanvaard weten en bemind (2 Korintiërs 5, 16-20).

Wanneer wij de Heer leren kennen, en ik hoop dat de vele geloofsleerlingen die zich in de komende tijd voorbereiden op hun opname in de Kerk ook de Heer leren kennen en dan ook de liefde van de Heer op het spoor komen als de grootste rijkdom die wij hebben. De parel verborgen in de akker, de grootste schat die je kunt verwerven (cf. Matteus 13, 44-50). Of beter gezegd: die je mag ontvangen.

En dat je die liefde niet alleen voor jezelf aanvaardt: de Heer ziet mij, vergeeft mij, zet mij op weg als zijn leerling. Maar dat wij ook, als we kijken naar het evangelie, door die liefde worden omgevormd, opdat wij net als Jezus grote dingen kunnen doen in zijn Naam. In staat zijn te zegenen en te bidden voor hen die ons mishandelen. Dat we niet gelijk van ons afslaan als men ons bedreigt, maar dat we ons klein maken in de naam van de Heer (cf. Lucas 6, 27-38).

Zo hebben de martelaren dat gedaan, omdat zij de liefde van Jezus hebben leren kennen met hoofd én hart, en daardoor ook door Hem zijn omgevormd in de leerschool van zijn liefde.

Vandaag zijn we hier om het bedevaartseizoen af te sluiten. En wat zou het goed zijn als wij die rijkdom van de apostelen en van de martelaren van Gorcum ook in ons eigen leven bewaren en met ons meedragen.

Ja, we lezen altijd op de nationale bedevaart dat wij maar aarden potten zijn, met scheuren erin, kwetsbaar (2 Kor. 4, 7). Maar juist in die kwetsbaarheid mogen wij vasthouden aan de liefde van Christus, kennis hebben van zijn barmhartigheid en kennis hebben ook van onze roeping, om omgevormd door de Heer zelf instrumenten te worden van zijn liefde.

En dan groet je niet alleen de mensen die jouw vrienden zijn. Dan beperk je je liefde niet tot de mensen die jou beminnen. Maar dan wil je verder gaan dan dat, want de Heer zelf is verder gegaan dan alleen degenen die Hem liefhebben te beminnen en te verlossen.

Wij mogen de vrijspraak van de Heer niet alleen voor onszelf ontvangen, maar ook anderen vrijspreken die iets tegen ons hebben, in plaats van oude koeien uit de sloot te halen.

En zeker de Kerk, waarvan de martelaren zich zeer bewust waren, heeft de opdracht een instrument van barmhartigheid te zijn. Het is de verrezen Heer die tegen de apostelen zegt, wanneer zij eenmaal opgesloten zitten uit angst en vrees om ook opgepakt te worden: "De

zonden die gij vergeeft, zij zijn vergeven. De zonden die gij niet vergeeft, zijn niet vergeven” (Johannes 20, 23).

Niet voor niets heeft het sacrament van boete en verzoening, de biechtstoel, hier in de bedevaartkerk zo’n prominente plaats en krijgt zoveel aandacht in het programma van het hele bedevaartseizoen.

Vandaag sluiten wij het bedevaartseizoen af. Mogen wij de kennis van Christus' liefde in ons hart met ons meedragen, en mag die kennis, die werkelijke ervaring van de liefde van Christus, ons omvormen, opdat ook wij instrumenten van zijn liefde worden, tegen een stootje kunnen als wij tegenstand ontmoeten, en niet gelijk beginnen te schreeuwen als mensen ons beledigen of voor gek verklaren.

Steeds opnieuw is er de kans om iemand te laten zien hoe groot de liefde van Christus is en hoezeer die liefde in ons hart brandt. Niet alleen in het hart van de apostelen, niet alleen in het hart van de martelaren, maar ook in ons hart.

En zo kunnen wij als eenvoudige pelgrims, in kracht van de Heilige Geest, een instrument zijn van de Heer in deze tijd en door onze woorden en onze daden ook anderen brengen tot de kennis (in hoofd en hart) van Gods liefde. Amen.